

Chrostowski zabity 13/14 września w Czarnowcu.

Category: Historia,histeryczne,NEWS

written by Marek | 12 września 2026

W nocy z 13 na 14 września 1949 r. żołnierz Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW)* Edmund Chrostowski „Chrobry” stoczył ostatni bój z grupą operacyjną w kolonii Czarnowiec, w gminie Rzekuń.

„Chrobry” a „likwidacja” rodziny Cudnych.

Zanim przejdziemy do sylwetki Chrostowskiego, należy się małe sprostowanie, lub pobieżna informacja, czy Chrostowski mógł brać udział w mordzie czarnowieckim, dnia 14 sierpnia 1947 r.

- [Cudni zabici 14 sierpnia](#)

- [Cudni zamordowani przez „Cygana”, „Śmiałego”, czy „Zbycha”?](#)

Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” był w 1947 roku powiązany ze strukturami Komendy Powiatowej NZW Łomża o kryptonimie „Podhale”, w

ramach której objął później dowództwo nad wydzielonym patrolem Pogotowia Akcji Specjalnej (PAS).

Wokół tragicznych wydarzeń w Czarnowcu z 1947 roku i roli lokalnego podziemia narodowego należy jednak wyróżnić kluczowe fakty historyczne.

- Struktura ta obejmowała swoim zasięgiem m.in. teren pogranicza powiatów łomżyńskiego i ostrołęckiego.
- Chrostowski przeszedł do niej dopiero na jesieni 1947 r., po fali amnestii z wiosny 1947 roku, gdy zdecydował się nie ujawniać i kontynuować walkę w podziemiu jako dowódca patrolu PAS. Został szefem Batalionu PAS 1. września 1947 r. (Cudnych zastrzelono 14 sierpnia 1947 r.).

Z dostępnych dotychczas materiałów wynika, że rodzinę Cudnych – pomimo braku rozkazów („Jerzyny”) zlikwidowali partyzanci PAS, w osobach: N.N., „Migdał” i „Sokół”, [a samego „Śmiałego”](#) jego towarzysze broni zastrzelili w zasadzce już w lipcu 1947 r. za bezwzględność i brak zaufania dowódców do jego osoby i działań. Nie mógł zatem w sierpniu „Śmiały” strzelać do Cudnych, jak wynikało z wcześniejszych relacji, a „Chrobry” dostał się do „Podhala” dopiero we wrześniu.

Do tematu tragicznego sierpnia 1947 r. powrócimy w odrębnym materiale...

Chrostowski Edmund

Urodzony w miejscowości Borowce, pow. ostrołęcki, partyzant podziemia antykomunistycznego był członkiem oddziału Feliksa Przybytniewskiego „Mieczysława”. Nie skorzystał z amnestii ogłoszonej w 1947 r. i objął dowództwo patrolu Pogotowia Akcji Specjalnej (PAS) Komendy Powiatowej Łomża – krypt. „Podhale”.

Podkomendni „Chrobrego” kilkakrotnie wychodzili zwycięsko z potyczek z bezpieczeńką, likwidując agentów i funkcjonariuszy UB. M.in. 24 listopada 1948 r. w Rzekuniu zabili referenta PUBP w Ostrołęce, zdobywając przy okazji listę konfidentów.

Feralnej wrześniowej nocy Edmund Chrostowski został zwabiony w pułapkę

przez agenta UB . Zginął w walce z siłami bezpieki. Do dzisiaj nie ustalono miejsca jego pochówku.

Na zdjęciu: Edmund Chrostowski „Chrobry”. Źródło: Robert Radzik, Naszym hasłem Bóg i Ojczyzna. Okręg Białostocki NZW w fotografiach i dokumentach (1945-1956), Kraków 2021.

* - NZW - Narodowe Zjednoczenie Wojskowe.

Była to polska konspiracyjna organizacja wojskowa o charakterze narodowym, działająca w okresie II wojny światowej oraz po jej zakończeniu (w latach 1945-1956). NZW walczyło zarówno przeciwko okupantowi niemieckiemu, jak i później przeciwko władzy komunistycznej oraz narzuconemu przez ZSRR aparatowi bezpieczeństwa (UB, KBW, MO).

Edmund Chrostowski „Chrobry”. Białostoczczyzna 1948 r. Fot. AIPN

Materiał Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce. Opowiada Michał Ostapiuk, zdjęcia/montaż Robert Majkowski.

„Śmierć „Chrobrego”

13 września 1949 r. w godzinach popołudniowych kpt. Kwiatkowski,

naczelnik Wydziału III WUBP w Warszawie, dzięki „V kolumnie” otrzymał informację, że „Chrobry” przebywa na terenie kolonii Czarnowiec (gm. Rzekuń). Według oficjalnego raportu w kierunku wsi podążyła grupa operacyjna złożona w większości z żołnierzy KBW, którą kierował szef ostrołęckiego UB, por. Pęski.

Wieczorem oddział dotarł do celu.

„Chrobry” zorientował się, że we wsi znajdują się komunistyczni funkcjonariusze. Uzbrojony w pistolet i dwa granaty podjął próbę ucieczki, wybiegł z zabudowań, w których się ukrywał, i skierował się w stronę pobliskiego lasu. Niestety, został zauważony i za uciekającym posypał się grad kul. „Chrobry” padł ranny,..” [2]

[2] – Biuletyn IPN 3 (244) marzec 2026 / Michał Ostapiuk.

Czytelników zainteresowanych pełną treścią artykułu o Chrostowskim, zamieszczoną w biuletynie odsyłamy do pobrania dokumentu: [Biuletyn IPN 3 \(244\).PDF](#)

Poniżej prezentujemy indeks akt w IPN, z których osoby zainteresowane mogą korzystać.

17-07-2026, 08:41

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Edmund Wacław

Nazwisko: Chrostowski

Miejsce urodzenia: Borowce gm. Troszyn pow. Ostrołęka

Data urodzenia: 20-04-1925

Imię ojca: Władysław

Imię matki: Czesława

Dodatkowe informacje: Należał także do oddziałów NZW pod dowództwem por. Feliksa Przybytniewskiego "Burza", a następnie por. Mariana Kraśniewskiego "Burza".

IPN BU 0203/3497 (39119/II/1) t. 1, 3,

4.

Edmund Chrostowski pseud. „Chrobry” figuruje w obszernych materiałach operacyjnych UB z PUBP w Ostrołęce i WUBP w Warszawie z lat 1946-1953. Te materiały UB dot. rozpracowania i likwidacji „nielegalnej organizacji” Narodowe Zjednoczenie Wojskowe z Okręgu XV NZW i kilku jej partyzanckich oddziałów. Edmund Chrostowski pseud. „Chrobry” figuruje jako „dowódca patrolu” NZW w kilku szczegółowych planach operacyjnych działań UB z PUBP w Ostrołęce z roku 1947, 1948 i 1949. Występuje także między innymi (jako już „zabity”) w „spisie osób figurujących w agenturalnym rozpracowaniu krypt. >Bunt<„.

IPN BU 0203/1258 (21173/II).

Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” w materiałach użytkowych UB z PUBP w Ostrołęce i WUBP w Warszawie z lat 1947-1955. Materiały UB dot. rozpracowania kilku partyzanckich oddziałów NSZ i Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) z Okręgu XVI NZW, w tym wykonawczym pod dowództwem Feliksa Przybytniewskiego ps. „Mieczysław”, a następnie por. Mariana Kraśniewskiego ps. „Burza” (działający w latach 1945-1947 na terenach powiatów Ostrołęka, Ostrów Mazowiecka, Maków i Przasnysz). Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” w kilku aktach UB - spisach partyzantów i praktycznych planach działań UB.

IPN BU 0203/549 (7521/II).

Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” w materiałach użytkowych UB z PUBP Ostrów Mazowiecka z lat 1947-1955 i KW MO w Warszawie. Te materiały UB dot. rozpracowania i kilku partyzantów z oddziałów NSZ/ NZW pod dowództwem Feliksa Przybytniewskiego ps. „Mieczysław” i Mariana Kraśniewskiego ps. „Burza” (działający w latach 1945-1947 na terenach powiatów Ostrołęka, Ostrów Mazowiecka, Maków i Przasnysz). Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” dostępne w spisie partyzantów NZW z ww. oddziałów (pod numerem 24).

IPN BU 0180/52 (Opracowanie nr 37).

Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” figuruje w opracowaniu Wydz. „C” KW MO w Warszawie z lat 1973-1986 charakterystycznym „Opracowaniem nr 37”. Akta te kropka. zbrojnego zbrojnego NSZ/ NZW pod dowództwem por. Feliksa Przybytniewskiego ps. „Mieczysław” – działającego w latach 1945-1946 w zastosowaniach powiatów Ostrów Mazowiecka, Ostrołęka, Maków Mazowiecki i Przasnysz. Akta te obejmują charakterystykę oddziałów NSZ i NZW, specyfikę osobowych partyzantów i notatki UB. W zapytaniu kropka. Edmunda Chrostowskiego ps. „Chrobry” zapisano między innymi, że ww. „w okresie 1946 r. jako członek bandy NZW pod dowództwem >Mieczysława< i >Burzy< na terenie powiatów Maków Mazowiecki i Przasnysz udział w napadach zbrojnych na oddziałach UB, MO, członkowie PPR i innych”.

IPN Bi 019/91 (2/39) t. 1.

Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” figuruje wraz z opracowaniem Wydz. „C” KW MO w Białymstoku z lat 1973-1980 charakterystycznym „Kwestionariusze osobowe do charakterystyki nr 50”. Do opracowania dot. partyzanckich oddziałów i żołnierzy Narodowego Zjednoczenia Wojskowego podległych Komendzie Powiatu Łomża NZW krypt. „Zaporoże”/ „Łaba”/ „Podhale” – walczący z komunistycznymi okupantami kraju w latach 1945-1949 w zastosowaniach powiatu Łomża, pow. Ostrołęka, pow. Ostrów Mazowiecka i pow. Kolno. Zawiera następujące dokumenty: karty Dp-14 oraz osobowe kilkuset żołnierzy i NZW, które są powiązane z aktami różnych jednostek UB i MO z lat 1946-1950. W zapytaniu kropka. Edmunda Chrostowskiego ps. „Chrobry” zapisano między innymi, że ww. „w okresie od 1947 r. do 1949 był kluczowy dowódca patrolu PAS na terenie V-go batalionu wchodzącego do składu Komendy Powiatowej NZW krypt. >Podhale<. Na początku 1949 r. podczas operacji [tj. obławy UB-KBW] został uruchomiony”.

IPN BU 0180/77 t. 1-2

(Charakterystyka nr 61 s. 63).

Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” figuruje w aktach KS MO w Warszawie z roku 1977 charakterystycznych „Charakterystyka nr 61, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe – Okręg Białystok nr XV”. Materiały dot. komenda i oddziały NZW z terenu pow. Ostrów Mazowiecka, część pow. Łomża i część pow. Ostrołęka z lat 1945-1951 (komenda powiatowa NZW krypt. „Olkusz” i komenda powiatowa NZW krypt. „Podhale”). Akta te obejmują m.in. charakterystyki tych komend i ich dowódców oraz kwestionariusze osobowe NZW – zostały one przekazane w roku 1977 (na dane UB z lat 1940-ch i 1950-ch) przez Wydział „C” Komendy Stołecznej MO w Warszawie. Między innymi na ul. 22-23 (w t. 2) zamieszczono opis obławy UB-KBW prowadził w dniu 13/14 września 1949 na Edmunda Chrostowskiego pseud. „Chrobry” i okolicznościowe zabicia ww. partyzanta NZW **na kolonii wsi Czarnowiec** gm. Rzekuń pow. Ostrołęka.

Wpis na podstawie zapisów ewidencyjno-kartotecznych.

Edmund Chrostowski w latach 1944-1945 był żołnierzem Narodowych Sił Zbrojnych (NSZ), a od jesieni 1945 żołnierzem antykomunistycznego Narodowego Zjednoczenia Wojskowego (NZW) na terenach powiatów Maków Maz., Ostrołęka i pow. sąsiednich. Nosił pseudonim „Chrobry”. Plutonowy NZW Edmund Chrostowski walczy z komunistycznymi okupantami kraju między innymi w szeregach medycznych NSZ/NZW pod dowództwem por. Feliksa Przybytniewskiego ps. „Mieczysław” i sierż. Franciszka Jarzyny ps. „Jabłoń”. Edmund Chrostowski ps. „Chrobry” figuruje w aktach i zapisach ewidencyjnych oraz w kartotekach WUBP w Warszawie, WUBP w Białymstoku, PUBP w Makowie Maz. i PUBP w Ostrołęce z lat 1947-1950. Zapisano w nich między innymi, że Edmund Chrostowski to „członek bojówki PAS [tj. Pogotowia Akcji Specjalnej NZW] organizacji NZW od jesieni 1946 r. Za aktywną działalność mianowany dowódcą patrolu na terenie powiatu Ostrołęka. W czerwcu 1948 r. wszedł do bandy >Nocy< [tj. o NZW pod dowództwem por. Zbigniewa Żwańskiego ps. >Noc<]”. Zanotowano, że ww. został „zabity na początku 1949 r. podczas akcji UB i MO”. Miejsce zapisano, że **Edmund Chrostowski został „zabity 13/14 IX**

1949 r.” we wsi Czarnowiec gm. Rzekuń pow. Ostrołęka.

Patrol „Chrobrego”. 1948 r.; plut. Chrostowski leży pierwszy z prawej. Fot. AIPN

Czy miejscem pochówku może być las czarnowiecki?

„...Miejsce ukrycia zwłok Edmunda Chrostowskiego „Chrobrego” pozostaje nieznane...” pisze na zakończenie Michał Ostapiuk.

Choć oficjalne dokumenty milczą, pamięć o Chrostowskim wciąż żyje w lokalnych opowieściach. Od pokoleń mieszkańcy przekazują sobie bowiem historię, jakoby „Chrobry” spoczął w Czarnowcu, w rejonie/na terenie „Lisa Gór”. Czy akurat ten leśny zakątek faktycznie stał się jego ostatecznym schronieniem? Dzisiaj, bez twardych dowodów i badań, nie jesteśmy w stanie odpowiedzieć na to pytanie z pełną pewnością. Tajemnica ta wciąż czeka na swoje ostateczne wyjaśnienie.

[ALFABETYCZNY INDEKS DZIAŁU HISTORIA](#)

Kalendarium

Źródła:

- Muzeum Żołnierzy Wyklętych, Michał Ostapiuk
- AIPN

Marek Karczewski, 12.09.2026 r.